

33779 - دائىملىق سۈننەت نامازلارنىڭ خىسلىتى ۋە ۋاقتى

سوئال

ئالدى سۈننەتلەرنى ناماز ۋاقتى كىرىشتىن بۇرۇن ئوقۇيمىزمۇ ياكى نامازغا ئىقامەت قويۇشتىن بۇرۇن ؟ ئەگەر ۋاقتى كىرىشتىن بۇرۇن بولسا ، ئۇنداقتا قانچە سائەت بۇرۇن ئوقۇسام بولىدۇ ؟ مەسىلەن ، ئەسىرنىڭ 4 رەكەت ئالدى سۈننىتىنى 3 سائەت بۇرۇن ئوقۇسام بولامدۇ ؟ ياكى ئەسىر ۋاقتى كىرگىچە ساقلاپ ، ئاندىن سۈننەتنى ئاندىن پەرىزنى ئوقۇيمەنمۇ ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدەھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

دائىملىق سۈننەت (سۈننەت راتىبە) ئىككىگە بۆلىنىدۇ :

ئالدى سۈننەتلەر : يەنى ، بامداتنىڭ ئالدىدىكى ئىككى رەكەت ، ۋە پېشىننىڭ ئالدىدىكى تۆت رەكەت .

ۋە كەينى سۈننەتلەر : يەنى ، پېشىننىڭ كەينىدىكى ئىككى رەكەت ، شامنىڭ كەينىدىكى ئىككى رەكەت ۋە خۇپتەننىڭ كەينىدىكى ئىككى رەكەت .

ئۇنىڭ خىسلىتى ھەققىدە پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنۇ سۆزى بار : «
كىمكى بىر كېچە-كۈندۈزدە 12 رەكەت ناماز ئوقۇسا ، ئۇنىڭغا جەننەتتە ئۆيى سېلىنىدۇ ، پېشىننىڭ ئالدىدا تۆت رەكەت ، كەينىدە ئىككى رەكەت ، شامنىڭ كەينىدە ئىككى رەكەت ، پېشىننىڭ كەينىدە ئىككى رەكەت ۋە بامداتنىڭ ئالدىدا ئىككى رەكەت .»

[ئۇنى تىرمىزىي نەقىل قىلغان ، 380 . ئەلبانىي ئۇنى سەھىيە جامىئىدا سەھىيە دەپ تۈرگە ئايرىغان ، 6362]
ئىبنى قۇددامە (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم-شەپقەت قىلسۇن) مۇنداق دېگەن : " بارلىق نامازنىڭ ئالدىدىكى سۈننەتنىڭ ۋاقتى بولسا ئۇ نامازنىڭ ۋاقتى كىرگەندىن تارتىپ ، ئۇ ناماز ئوقۇلغۇچە . بارلىق ئۇنىڭ كەينىدىكى سۈننەتنىڭ ۋاقتى بولسا ئۇ ناماز ئوقۇلغاندىن باشلاپ ، ئۇنىڭ ۋاقتى چىقىپ كەتكۈچە . "

[المغني (2/544)]

بۇنىڭغا بىنائەن ، ئالدى سۈننەتنى ناماز ۋاقتى كىرىشتىن بۇرۇن ئوقۇش توغرا ئەمەس ، بەلكى ۋاقت كىرگىچە ساقلاپ ئاندىن ئوقۇلىدۇ .

يەنە -1048 ، -4057 -سۇئاللارغا قاراڭ .

ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلىدۇ .

- سوئال : ھاياتتىن بىزار بولۇش

س : مەن بولسام بىر ياش . بۇ پانىي دۇنيادىكى ھاياتتىن بىزار بولدۇم . مەن ئاللىقاچان ئۇنىڭدىن زېرىكىش ۋە بىزار بولۇشقا باشلىغانىدىم . ياردەم قىلالايدىغان بىرسى بارمۇ ؟ ئاللاھتىن بۆلەك ياردەم قىلالايدىغان ھىچكىم يوق . !

ج :

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

بۇ دۇنيادىن يىرگىنىشكە نۇرغۇن سەۋەپلەر بار . بەزى كىشىلەر ئاللاھنىڭ ھوزۇرىدىكى مۇكاپاتقا قىزىقىپ ، ھەمدە ئاللاھ بىلەن ئۇچرىشىشقا ئىشتىياق باغلاپ بۇ پانىي دۇنيانى ئۆچ كۆرىدۇ . شۇڭا بىر قىسىم پېشقەدەملەر : " مۇئىمىنىڭ سوۋغىسى - ئۆلۈم . " دىگەن . چۈنكى ئۇ بۇدۇنيانى ياقىتۇرمايدۇ ھەمدە ئۇنىڭ قەلبى ئاخىرەتكە باغلانغان . ھەمدە ئۇ بۇدۇنيانى ياقىتۇرمىسىمۇ ، ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ ھەققىنى ۋە ئۇنىڭ بەندىلىرىنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىدۇ . ھەمدە ئۇ ئاللاھنىڭ مۇنۇ سۆزىگە ئاساسەن ، كۈچىنىڭ يېتىشىچە ياخشىلىققا تېرىشىدۇ : **« سەن**

ئۆزەڭگە ئۆلۈم كەلگەنگە (يەنى ئەجلىڭ يەتكەنگە) قەدەر پەرۋەردىگارىڭغا ئىبادەت قىلغىن » [ھىجر : 99]

ۋە بەزى كىشىلەر بار ، ئۇلار بۇدۇنيانى ياقىتۇرمايدۇ ، لىكىن ئاخىرەت ئۈچۈن ئەمەس ، بەلكى ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇنىڭدىكى نىسۋىسىنىڭ ئازلىقىنى ، ھەمدە باشقىلارنىڭ ئۇنىڭدىن ياخشىلىقىنى كۆرگەنلىكتىن . شەكسىزكى ، بۇ بولسا ئاللاھنىڭ خاھىشى ۋە تەقدىرىدىن رازى بولماسلىق ، چۈنكى ئاللاھ بولسا نېمە تەلەرنى بەرگۈچى ۋە رىزىقلارنى تەقسىملىگۈچى ، خۇددى ئۇ دىگەندەك :

«ئەگەر اللہ بەندىلىرىنىڭ رىزىقىنى كەڭ قىلسا، ئۇلار ئەلۋەتتە زېمىندا پىتنە- پاسات تېرىتتى. لېكىن اللہ خالىغان نەرسىنى ئۆلچەم بىلەن چۈشۈرىدۇ، اللہ ھەقىقەتەن بەندىلىرىنىڭ (ئەھۋالىدىن) تولۇق خەۋەرداردۇر، (ئۇنى) كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر.»

[شۇرا (كىڭىشىش) : 27]

بەزى كىشىلەر بولسا ئۇنىڭدۇنۇرغۇن سىناقلىرىغا ، بالايى-ئاپەتلەرگە، ۋە جاپا-مۇشەققەتلەرگە دۇچ كەلگەنلىكتىن بۇ دۇنيانى ياقىتۇرمايدۇ . شەكسىزكى ، بۇ كىشىلەر بۇ دۇنيانىڭ ھەقىقىتىنى تونۇمىغانلار . بۇ دۇنيا بولسا ئىشلەش ۋە سىناش دۇنياسى ، جاپا ۋە ھارغىنلىق دۇنياسى ، بولۇپمۇ توغرا يولۇق مۇئىمىنگە نىسبەتەن . چۈنكى ئۇ ئۇ سەۋەپلىك ئاللاھ ئۇنىڭ خاتالىقلىرىنى ئۆچۈرۈۋىتىدىغان ، ئۇنىڭ ئورنىنى كۆتۈرىدىغان تۈرلۈك سىناقلىرىغا دۇچ كىلىدۇ . ئاللاھ مۇنداق دىگەن :

«بىز ئىنساننى ھەقىقەتەن جاپا- مۇشەققەت ئىچىدە قىلىپ ياراتتۇق»

[بەلەد (شەھەر) : 4]

« ئىنسانلار **«ئىمان ئېيتتۇق»** دەپ قويۇش بىلەنلا سىنالماي تەرك ئېيتىلمىز، دەپ ئويلامدۇ؟ (2). ئۇلاردىن بۇرۇن ئۆتكەنلەرنى بىز ھەقىقەتەن سىندۇق، اللہ (ئىماندا) راستچىلارنى چوقۇم بىلىدۇ، (ئىماندا) يالغانچىلارنىمۇ چوقۇم بىلىدۇ . »

[ئەنكەبۇت (ئۆمۈچۈك) : 2-3]

«**اللہ يامانى (يەنى مۇناپىقنى) ياخشىدىن (يەنى مۆمىندىن) ئايرىمغىچە مۆمىنلەرنى (يەنى سىلەرنى) ھازىرقى پىتىڭلارچە قويمايدۇ. اللہ سىلەرنى غەيبىدىنمۇ خەۋەردار قىلمايدۇ ۋە لېكىن اللہ پەيغەمبەرلىرىدىن خالىغىنىنى تاللاپ، ئۇنىڭغا (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا مۇناپىقلارنىڭ ھالىنى بىلدۈرگەندەك) غەيبىنى بىلدۈرىدۇ؛ اللہ غا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتىڭلار، ئەگەر سىلەر ئىمان ئېيتساڭلار ۋە (پەرۋەردىگارىڭلاردىن) قورقساڭلار، چوڭ ساۋابقا ئېرىشىسىلەر.**» [ئال ئىمران (ئىمران ئائىلىسى) : 179]

« بىز سىلەرنى بىرئاز قورقۇنچ بىلەن، بىرئاز قەھەتچىلىك بىلەن ۋە ماللىرىڭلارغا، جانلىرىڭلارغا، بالىلىرىڭلارغا، زىرائەتلىرىڭلارغا يېتىدىغان زىيان بىلەن چوقۇم سىنايمىز. (بېشىغا كەلگەن مۇسبەت، زىيان-زەخمەتلەرگە) سەۋىر قىلغۇچىلارغا (جەننەت بىلەن) خۇش خەۋەر بەرگىن (155). ئۇلارغا بىرەر مۇسبەت كەلگەن چاغدا، ئۇلار: **«بىز ئەلۋەتتە اللہ نىڭ ئىگىدارچىلىقىدىمىز (يەنى اللہ نىڭ بەندىلىرىمىز)، چوقۇم اللہ نىڭ دەرگاھىغا قايتىمىز»** دەيدۇ. » [بەقەرە (ئىنەك) : 154-156]

ھۆرمەتلىك قېرىندىشىم. . . سىز يۇقۇرقى تۈردىكىلەرنىڭ قايسىسى ؟ !!!

سۆيۈملۈك قېرىندىشىم پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قانچىلىك سىناغانلىقىنى ئەسكە ئىلىڭ ، خەلقى ئۇنىڭغا دۈشمەنلىك پوزىتسىيىسىدە بولدى ، ھەمدە ئۇنىڭغا ئەڭ يېقىن كىشىلەر ئۇنىڭغا قارشى تۇردى . بەزى كىشىلەر ئۇنى تىللىدى ، ۋە بەزىلىرى ئۇنىڭغا ئازار يەتكۈزدى . ئۇ ئۆيىدىن قوغلاندى ھەمدە قاتتىق يىتىم قالدۇرۇلدى . كاپىرلار ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە توپلاندى ، ھەمدە ئۇنىڭ ئايالى خەدىجە (ئاللاھ ئۇنىڭدىن رازى بولسۇن) ئەڭ قېيىن كۈنلەردە ۋاپات بولدى . ھەمدە ئۇ بىر ياكى ئىككى ئايىنى سۇ ۋە خورمىدىن باشقا ھېچنەمە يېمەي ئۆتكۈزەتتى . مانا مۇشۇلارنىڭ ھەممىسى گەرچە ئۇ ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ، ھەمدە ئۇنىڭ ئەلچىسى ، ئاللاھ ۋەھىيىسىنى ئامانەت قىلىپ ئالغۇچى بولسىمۇ يۈز بەردى !! مانا مۇشۇلارنىڭ ھەممىسى گەرچە ئۇ مەدھىيلىك ئورۇننىڭ ھەمدە ئۇنىڭ ئۈمىتى توپلىشىدىغان كۆلنىڭ ساھىبى بولسىمۇ يۈز بەردى !! مانا مۇشۇلارنىڭ ھەممىسى گەرچە ئۇنىڭ ئىلگىرىكى ۋە كەلگۈزىدىكى گۇناھلىرى كەچۈرۈۋىتىلگەن بولسىمۇ يۈز بەردى .

بىزدەك گۇناھكار ، ئاسىي ۋە چولتا قىلغۇچىلارغا قانداق بولماقچى ؟ ؟

ئى ھۆرمەتلىك قېرىندىشىم ، سىزگە تۆۋەندىكىلەرنى نەسەت قىلىمەن :

1- ئاللاھقا كۆپ دۇئا قىلىڭ ۋە ئۇنىڭغا ناماز ، زاكات ، روزا ۋە باشقا تۈرلۈك ئىبادەتلەر بىلەن يېقىنلىشىڭ ، ھەمدە ئاللاھتىن قەلبىڭىزدىكى نىمىنى يوقىتىۋىتىشىنى ھەمدە سىزگە خاتىرجەملىك بېرىشىنى تىلەڭ . ئاللاھ مۇنداق دېگەن : **« ئىمان ئېيتقانلار بولۇپ، ئۇلارنىڭ دىللىرى اللہنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدۇ، بىلىڭلاركى، دىللار**

اللہنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدۇ.» [رەئىد : 28] ، **« تەقۋادار كىشىلەر شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىگە**

ئۇچرىسا، اللہنى ئەسلىەيدۇ- دە، ھەقىقەتنى كۆرۈۋېلىپ، (شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىدىن) خالاس تاپىدۇ.» [

ئەبىراف (ئىگىزلىك) : 201]

2- بىلىڭكى ، ئاللاھنىڭ مۇئىمىن بەندىسىگە ئورۇنلاشتۇرغانلىرىنىڭ ھەممىسى ياخشى . مەيلى سىزنىڭ ھاياتىڭىز قانچىلىك قېيىن بولۇپ بولۇپ كەتسۇن ، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھقا مەنسۇپ . شۇڭا ئاللاھ بىلەن ئۆزىڭىز ئوتتۇرىسىدىكى نىمىلەرنى ئىسلاھ قىلىڭ ، ھەمدە ئاللاھ سىزنى كىشىلەرگە ھەر قانداق ھاجەتتە بولۇشتىن بەھاجەت قىلىدۇ .

3- سىزنىڭ جاپا-مۇشەققەتلىرىڭىز ۋە ھېرىپ-چارچاشلىرىڭىز سىز ئۆتكۈزۈپ قويغان ھەمدە ئۇنىڭغا ئېرىشەلمىگەن مەلۇم نەرسە سەۋەبىدىن بولىدۇ . ئۇ چاغدا سىز كىشىنىڭ مەلۇم نەرسىنى ئۆزىنىڭ ھالاكتىنىڭ ئۇنىڭدا ئىكەنلىكىنى بىلمەي قانچىلىك قوغلىشىدىغانلىقىنى بىلىشىڭىز ، ھەمدە كىشىنىڭ ئۇ ئېرىشمەكچى بولغان مەلۇم نەرسىنىڭ ئۆتۈپ كەتكىنىگە قانچىلىك قايغۇرىدىغانلىقىنى ، ھەمدە ئۇنىڭ ناۋادا ئۇنىڭغا ئېرىشىپ قالسا دىنىنى ۋە دۇنيالىقىنى يوقۇتۇپ قويىدىغانلىقىنى بىلىشىڭىز كىرەك . شۇڭا ئاللاھنىڭ خاھىشى ۋە تەقدىرىگە رازى بولۇڭ ، ئاللاھتىن ياردەم سوراڭ ھەمدە بىچارىلىك ھىس قىلماڭ .

4- قەلبىڭىز ۋە كاللىڭىزنى تەكشۈرۈڭ ، ھەمدە ئاللاھ بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىڭىزنى تەكشۈرۈڭ ، چۈنكى كىشى قىلغان گۇناھلىرى سەۋەپلىك رىزىقتىن مەھرۇم قىلىنىدۇ .

5- سىزدە مەلۇم شەخسىي ياكى ئائىلە مەسىلىلىرى بار ؛ بۇ مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشنىڭ يولى بولسا مۇھىملىرىنى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇش ، ئاللاھنىڭ ياردىمىنى ئىزدەش ئاندىن بۇ مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشتا تەجىربىلىك كىشىلەرنىڭ ياردىمىنى سوراڭ ھەمدە بۇ ئىشلارنى بىر تەرەپ قىلىش .

6- بىلىڭكى ، بارلىق كىشىلەرنىڭ ئىچىدە ئەڭ قاتتىق سىنالغۇچىلار بولسا پەيغەمبەرلەر ، ئاندىن قالسا كىيىنكى ياخشىلىرى ۋە كىيىنكى ياخشىلىرى . مۇسئەد تە ئىسپاتلاندىكى ، مۇسئەب بىن سەئىد دادىسىدىن نەقىل قىلدىكى ، ئۇ مۇنداق دىگەن : " مەن : ئى ئاللاھ ئەلچىسى ، كىشىلەرنىڭ ئىچىدە قايسىلار ئەڭ قاتتىق سىنىلىدۇ ؟ دىدىم . ئۇ

: « پەيغەمبەرلەر ، ئاندىن قالسا توغرا يوللۇق كىشىلەر ، ئاندىن قالسا كىيىنكى ياخشىلىرى ، ئاندىن قالسا كىشىلەرنىڭ كىيىنكى ياخشىلىرى . بىر كىشى ئۆزىنىڭ دىنىي سەۋىيىسىگە قاراپ سىناققا ئۇچرايدۇ . ئەگەر ئۇنىڭ دىنىدا قاتتىقلىق بولسا ، ئۇنى سىناش كۈچەيتىلىدۇ ، ھەمدە ئەگەر ئۇنىڭ دىنىدا ئاجىزلىق بولسا ، ئۇنىڭدىن يەڭگىللىتىلىدۇ . ھەمدە بەندىنى سىناش تاكى ئۇ زېمىن يۈزىدە ماڭدىكەن ئۇنىڭدا گۇناھ بولمىسىمۇ داۋاملاشتۇرۇلىدۇ . » [مۇسئەد ئىمام ئەھمەد ، 1481 . پېشۋا شۇئەيب ئەرنائۇت : ئۇنىڭ ئىسنادى ياخشى ، دىگەن . ھەمدە ئەلبانىي سەھىيە جامئىدا سەھىيە دەپ تۈرگە ئايرىغان ، 992]

7- كەچۈرۈم سوراڭ ۋە ئىبادەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇڭ ، چۈنكى بۇ سىز ئۈچۈن دۇنيانىڭ بارلىق نىسۋىلىرىدىن ياخشى ، مەيلى ئۇلار قانچىلىك چوڭ ۋە كۆپ بولشىدىن قەتئىي نەزەر . ھەمدە بۇ سىزنىڭ غەم-ئەندىشلىرىڭىزنى يەڭگىللىتىدۇ . بىر قىسىم نەقىللەردە كەلدىكى ، كىمكى كەچۈرۈم سوراڭنى داۋاملاشتۇرىدىكەن ، ئاللاھ ئۇنىڭغا ھەر قانداق غەم-قايغۇدىن ۋە قېيىنچىلىقتىن چىقىش يولى بېرىدۇ ھەمدە ئۇنىڭغا ئۇ ئويلاپ باقمىغان مەنبەلەردىن رىزىق بېرىدۇ .

شۇڭا ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇڭ ، ھەمدە ئاللاھنىڭ سۆزلىرى بويىچە ئىش قىلىڭ :

«سەن ئۆزەڭگە ئۆلۈم كەلگەنگە (يەنى ئەجلىڭ يەتكەنگە) قەدەر پەرۋەردىگارىڭغا ئىبادەت قىلغىن» [ھىجر

: 99]

«بىز (كۇففارلاردىن) تۈرلۈك جامائەنى بەھرىمەن قىلغان دۇنيانىڭ نېمەتلىرى ۋە زىبۇ-زىننەتلىرىگە كۆز

سالمىغىن، بۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى سىنايمىز، پەرۋەردىگارىڭنىڭ رىزقى (يەنى ساۋابى بۇ پانىي نېمەتتىن)

ياخشىدۇر ۋە ئەڭ باقىدۇر»

[تاھا : 131]

ھەمدە ئاللاھ بىزنى ۋە سىزنى سۆز ۋە ئىشنىڭ توغرىسىغا مۇۋەپپەقىيەت قىلسۇن . ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلىدۇ .

بۇ تور پونكىتىنىڭ كىتابلار بۆلۈمىدىكى غەم-ئەندىشلەرنى داۋالاشقا قاراڭ .